

Rıza Tefvik Bölükbaşı

- şiirler -

Yayın Tarihi:

9.4.2004

Yayınlayan:

Antoloji.Com Kültür ve Sanat

Yasal Uyarı: Bu ekitap, bilgisayarınıza indirip kayıt etmeniz ve ticari olmayan kişisel kullanımınız için yayınlanmaktadır. Şiirlerin kopyalanması, gerçek veya elektronik ortamlarda yayınlanması, dağıtılması Türkiye Cumhuriyeti yasaları ve uluslararası yasalarla korunmaktadır ve telif hakları temsilcisinin önceden yazılı iznini gerektirir. Bu doküman Antoloji.Com tarafından yayınlanmıştır. Antoloji.Com tüm bölümleriyle, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'na %100 uygun olarak yayın yapmaktadır.

Rıza Tevfik Bölükbaşı (1869-1949)

Şimdi Bulgaristan'da kalan Cesrimustafapaşa kasabasında doğdu. Rüştüyeği Gelibolu'da okudu. Önce Mekteb-i Mülkiye'ye girdi.

Hürriyetçi tutumu yüzünden son sınıftan kovuldu. Sonra girdiği Tıbbiyede de, taşkın hareketleri, geçimsiz mizacı yüzünden barınamadı. Hapse de girdi. Ancak yıllar sonra Tıbbiyeyi bitirip tabip oldu. Sevr anlaşmasını imzalayan delegeler arasında yer aldı. Yüzelliliklerle birlikte yurdu terk etmek zorunda kaldı. 20 yıllık sürgün hayatının çoğunu Ürdün'de geçirdi. Af kanunundan sonra yurda döndü.

Servet-i Fünuncularla çağdaş olan, onlarla birlikte şiir yazmaya başlayan Rıza Tevfik, önceleri Hamit ve Fikret havasında şiirler yazmış, mısralarında bol bol hüzn, acı ve melankoliye yer vermiştir. Buna rağmen Servet-i Fünuncularla katılmayan, saz ve tekke şiiri geleneğinden faydalanarak, hece vezni ile, duygulu, samimi koşma, nefes ve divanlar yazmıştır.

Getirdiği lirizm ve ahenk, hece vezninin, aşık tarzının dirilip yayılmasına yardımcı olmuş, halk şiiri ile aydınlar arasında bir köprü kurulmuştur.

Eserleri:

Şiir kitabı: Serab-ı Ömrüm

Aşk İle Eğlenen Bir İşvebaz

Güzelim afetsin lakin ben sana
Divane olsam da aşık olmazdım.
Pek açık söylersem darılma bana
Aşık olsam bile sadık olmazdım.

Sen gibi şahbazlar semiz kaz arar.
Bilirim çok alık aşıkların var.
Ben bu koleksiyona girsem de naçar
Onların birine faik olmazdım.

Ben de senin gibi çapkınım biraz
İki cambaz aynı ipte oynamaz
Beni sevsen bile sen ey işvebaz
Ben o muhabbete layık olmazdım.

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Galeyan-ı Aşk

Ben seni ağlattım, hem çok ağlattım
Çünkü infiâlin Ői're bedeldi
Bir kadın ağlatmak zevkini tattım
Bu bende bir çılgın, hain emeldi

Güzel gözlerine yaşlar sinerken,
Sonra damla damla taşıp inerken
Göğsünde şahkalar çoşup dinerken
Titrek dudakların cidden güzeldi.

Ben seni sevmiştim ey melek kadın
Sızlıyor içimde sevgili yâdın
Azâr-ı aşkımı yanlış anladın
Bence hüzn-i hüsnün pek mübecceldi

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Göz Aşinalığı

Rıza Tevfik'in ağzından, 'Aksarayda bir evde oturuyorduk ki, cephesi caddeye nazırdı. Evimizin sağ tarafında bir dar sokak başındaki evde de bir komşumuz sakindi. O komşumuzun genç, yetişmiş bir kızı vardı. Tuvaletiyle meşgul olurken pervasız davranırdı. Arada bir dönüp bana hışımla bakar ve derhal şirin bir eda ile tebessüm ederdi. Bu şiir, onun güzel tebessümünü ifade edebiliyor mu bilmem? '

İsmi bilmezdim fakat tanırdım,
Ne yosma bir çiçek takışı vardı.
Kızıl saçlarını ateş sanırdım,
Güneş nuru gibi yakışı vardı.

Öyledir, gün, şafak söktüğü zaman,
-Göllere gölgeler çöktüğü zaman-.
Saçını çözüp de döktüğü zaman,
Dalga dalga düşüp akışı vardı.

Hüsnünde bir eda var ki asıydı,
Beni harab eden o edasıydı,
Sevdalı gönlümün aşinasıydı,
Yüzüme bir şirin bakışı vardı.

(Aksaray: 1313 teşrin-i evvel)

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Gözlerin

Ruhumda gizli bir emel mi arar
Gözlerime bakıp dalan gözlerin
Aklıma gelmedik bilmece sorar
Beni hülyalara salan gözlerin

Sihirdir şüphesiz bütün bu şeyler
Bakışın zihnimi perişan eyler
Bana aşk elinden efsane söyler
Aşka inanmayan yalan gözlerin

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Harab Mabed

Vardım eşiğine yüzümü sürdüm,
Etrafını bütün dikenler almış.
Ulu mihrabında yazılar gördüm,
Kimbilir ne mutlu zamandan kalmış!

Batan güneşlerin ölgün nigahı
Karartıp bırakmış o kiblegahı
Mazlum bir ümmetin baht-ı siyahı
Viran kubbesinde gölgeler salmış.

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Hummayi Aşk

Hastayım, yalnızın, seni yanımda
Sanıp da bahtiyâr ölmek isterim.
Mahmûr ı hulyâyım; câm ı lebinden
Kanıp da bahtiyâr ölmek isterim.

Bir olmaz emelin düştüm peşine
Vuruldum hüsnünün şen güneşine
Elâ gözlerinin aşk ateşine
Yanıp da bahtiyâr ölmek isterim.

Tâliin kahrı var her hevesimde,
Boğulmuş figanlar titrer sesimde,
O nazlı ismini son nefesimde
Anıp da bahtiyâr ölmek isterim.

Rıza Tefvik Bölükbaşı

Koca Hasan Dayı

Koca Hasan Dayı

Issız dağlar, gür ormanlar, akar sular geçerek
Rumeli'nin bir yanını baştan başa dolaştım.
Yaz günüydü, uzaklardan mezarlığı seçerek
Sabah vakti çukurda bir viran köye ulaştım.

Sisli bir dağ eteğinde isli birkaç evceğiz,
Bir ormanın gölgesinde dalgın dalgın uyurdu.
Çerden çöpden çatılmış bir viraneydi köyceğiz,
Gece dağdan kurtlar iner, dolanırdı o yurdu.

Lakin bilmem ne hikmettir! O kırlarda, bağlarda
Bir perişan güzellik var, sevdasına doyulmaz.
Sular çağlar, rüzgar ağlar gece gündüz dağlarda;
Irmaklarda iniltidoen başka bir şey duyulmaz.

Kestanelik gölgesinde hayal gibi yürürsün,
Bülbül şakır her ağacın, bir nazenin dalında.
Tarlalarda gülümseyen çiçeklerin alında
Ela gözlü gelinlerin gül benzini görürsün.

İğri büğrü geçitlerden, kumsal dere yanından
Dalgın dalgın geçiyorken, gözü kalır insanın.
Laleleri al al olmuş vahşi kara ormanın;
Kudret eli kalem çalmış şehidlerin kanından.

Akşam üstü o dağlara sanki bir yas bürünür:
Duman alır yükseklerde ıssız kaya başını.
Her gelincik uzaklardan bir damla kan görünür,
Gaza yeri zannedersin toprağını taşıını.

Gölge yürür, köyü okşar, ufku sarar gizlice;
Tepelerden yalçın taşlar akan suya ses verir.
Karanlıklar inci serper çayırlara her gece,
Sabah olur, -peri gibi- gün yüzünü gösterir.

Bir düş görür gibi geçtim o kimsesiz yerlerden,
Harmanlara çıkar bir yol buldum, köye yanaştım.
Yalnız değil, çoktan beri ben gönlümle yoldaştım.
Ne düşündüm, bilmem niçin garibsedim seferden?

Dört ağzına gelmişim, mescide pek yakındım
Azıcık durdum, doğruldum, etrafıma bakındım;
Bir şey gördüm, asırlardan kalma ulu bir çınar,
Altında yeşil sarıklı, bembeyaz bir ihtiyar.

Çeşme başında ağaca yaslanmış bir emirdi.
Kaygısız ve duygusuzdu dünyüyü boş bakışı.
Efsaneler naklederdi insana loş bakışı.
Yaşlı gürbüz bir yürükdü, paslanmış bir demirdi.

Hiç akranı kalmamıştı; köyde varsa bir eşi,
Gölgesinde dinlendiği koca, yüce çınardı.
Bir neş'eli çocuk gibi doğan sabah güneşi,
Temiz, beyaz sakalını öper, sever, okşardı.

Bu çehreye şen güneşin kahkahası vururdu,
Lakin koca karlı dağda artık çiçek açmazdı.
Bir devrilmiş kütük gibi kımıldamaz dururdu,
Bu zararsız ihtiyardan kuşlar bile kaçmazdı.

Yavaş yavaş ilerledim, küçük bir hendek aştım,
Uç adım sonra, sessizce ihtiyara yanaştım.
Selam verdim, selam aldı, tütün verdim sevindi.
Bir müslüman olduğumdan tamamıyla emindi.

Bir kav çaktık, çubuk yaktık, biraz duman savurduk.
Gölgelikte hoşbeş ettik, biraz yalan savurduk.
Aramızda söz uzadı, laftan lafa aşarak,
'Nerelisin? ' diye sordu, 'İstanbul'lu dedimdi.

'-Sultan Mahmut sağ mı? ' dedi, sonra birden coşarak;
'Tam beş yıl askerlik ettim, ekmeğini yedimdi.
'Hey devletli koca sultan, hey celalli arslan, hey!
'Bir kır ata biner gelir, gelen şahin sanırdın.

'Bin yiğidin arasında, bir görüşte tanırdın.
'Ak sakallı vezirleri karşısında titrerdi,
'Ardı sıra derya gibi kullar yürür giderdi.
'Fermanına yedi kıral baş eğermiş derlerdi.

'Evliya kuvveti vardı, ona ermiş derlerdi.
'Biz ne mutlu günler gördük, dehey gidi devran hey!
'Delikanlıydım o zaman, kapısında çavuştum,
'Beş sene hizmetten sonra geldim köye kavuştum.

'Bir daha çıkmadım artık. Tarla takım edindim,
'Elli sene şu toprakla güreş ettim, didindim.
'Çocuklar askere gitti, biri geri gelmedi,
'Hiç birinin bugüne dek bir haberi gelmedi.

'Sonra kadın öldü. Çoktan kimsesizim, yoksulum;
'İhtiyarlık pençesinde zebun kalmış bir kulum.'
Bu sözleri o söylerken ben dikkatle dinledim,
Can evimde acı duydum, için için inledim.

Bu adamın sergüzeşti bana hayli dokundu.
Dertli gönlümde mazinin ezanları okundu.
Sakin sakın ağlamışım, baktım gözüm yaşarmış,
Zavallı, kimsesi yokmuş, yapayalnız yaşarmış.

Ben de merak edip sordum hayatını, yaşını.
Biraz daha kurcaladım canlı mezar taşını.

'-Bu köyde doğmuşum, dedi, çoluk çocuk kalmadı,
'Seksenbeşlik varım belki, bak şu yaşta öksüzüm.

'Gözde fer yok, dizde derman, canda soluk kalmadı,
'Baykuş gibi şu kovukta geçer gecem, gündüzüm.
'Ben de halimce gün gördüm, sorma inceden ince,
'Bana Koca Hasan derler; Hasan Dayı deyince,

'Yedi köyden karı kızan hep tanırılar bilirler,
'Beni görmek için harman vakti bazı gelirler.'
Dedim: 'Baba, İstanbul'a döneceğim, sen de gel.
'Evlat gibi hoş tutarım, misafir ol bende, gel.

'Bizde sana canla başla hizmet edip bakarlar,
'Yazın taze süt bulurlar, kışın ateş yakarlar.
'Dinlenirsin biraz belki...' İhtiyarın yüzüne
Ateş bastı, bir kıvılcım düştü solgun yüzüne.

Dedi: '-Oğlum, bu dünyüda artık nedir umudum?
'Allah senden hoşnud olsun, ben köyümden hoşnudum.
'Gönlüm, gözüm bu yerlerde ne şenlikler görmüştür.
'Hepsi yalan. Geldi, geçti fani dünya bir düştür.

'Gelen gitti, konan göçtü, kervan geçti, ben kaldım,
'Yalnızlıktan dilsiz oldum, ıssızlıktan bunaldım.
'Şimden sonra nerde olsam benim için mezardır,
'Nerde ölüm pençesinden kurtulacak yer vardır?

'Bak ben artık bir sararmış, bir kurumuş yaprağım,
'Rüzgar beni savurursa burasıdır toprağım.
'Burda rahat ölmek için ölenlere ağladım,
'Niçin candan ayrı düştüm, kara yazma bağladım.

'Arslan gibi üç oğlumu kurban ettim uğrunda,
'Çifti sattım, evi, barkı viran ettim uğrunda.

'Altmış sene oldu belki, ben bu köyden çıkmadım,
'Ormanından, deresinden, kuşlarından bıkmadım.
'Oğul, arzum budur benim: Burda ölmek isterim!
Yad ellerde neyerim? ...'

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Sorma Hocam

Bana sual sorma, cevap müşküldür,
Her sırrı ben sana açamam hocam.
Hakkın hazinesi darı değildir,
Cami avlusunda saçamam hocam.

Kayd-i âhiretle düşmem mihnete,
Ben burda memurum şimdi hizmete,
Hayvan otlatırken gidip cennete,
Sana hülle donu biçemem hocam.

Miracı anlatma, eşek değilim,
Bildiğin kadar da melek değilim,
Günahkâr insanım, ördek değilim,
Bu ağır gövdeyle uçamam hocam.

Halka korku verme velvele salıp,
Dünya ve âhiret bu köhne kalıp,
Ben softa değilim cübbemi alıp,
İmaret imaret göçemem hocam.

Ölümden ürker mi tez ölen kimse?
Çoktan mazhar oldum ben hak nefese,
Bu demi sürerken ecel gelirse,
İşimi bırakıp kaçamam hocam.

Şarabı men etme, o değil hüner,
Aşıkım bâdesiz pek başım döner,
Gönlümde muhabbet ateşi söner,
Özrüm var, sade su içemem hocam.

Nâr-ı cehennemi önüme serme,
Günahımı döküp kaygular verme,
Kitapta yerini bana gösterme,
Ben pek o yazıyı seçemem hocam.

Feylesof Rıza'yım dinsiz anlama,
Dini ben öğrettim kendi babama,
Her ipten oynadım cambazım amma,
Sırat köprüsünü geçemem hocam.

Rıza Tefvik Bölükbaşı

Sultan Abdülhamid Han'in Ruhâniyetinden Istimdat

Nerdesin şevketlim, Sultan Hamid Han?
Feryâdım varır mı bârigâhına?
Ölüm uykusundan bir lâhza uyan,
Şu nankör..... bak günâhına.

Târihler ismini andığı zaman,
Sana hak verecek, ey koca Sultan;
Bizdik utanmadan iftira atan,
Asrın en siyâsî Padişâhına.

'Pâdişah hem zâlim, hem deli' dedik,
İhtilâle kıyam etmeli dedik;
Şeytan ne dediyse, biz 'beli' dedik;
Çalıştık fitnenin intibahına.

Dîvâne sen değil, meğer bizmişiz,
Bir çürük ipliğe hülyâ dizmişiz.
Sade deli değil, edepsizmişiz.
Tükürdük atalar kiblegâhına.

Sonra cinsi bozuk, ahlâkı fena,
Bir sürü türedi, girdi meydana.
Nerden çıktı bunca veled-i zinâ?
Yuh olsun bunların ham ervâhına!

Bunlar halkı didik didik ettiler,
Katliâma kadar sürüp gittiler.
Saçak öpmeyenler, secde ettiler.
..... pis külâhına.

Haddi yok, açlıkla derde girenin,
Sehpâ-yı kazâya boyun verenin.
Lânetle anılan cebâbirenin
Bu, rahmet okuttu en küstâhına.

Çok kişiye şimdi vatan mezardır,
Herkesin belâdan nasîbi vardır,
Selâmetle eren pek bahtiyardır,
Harab büldânın şen sabahına.

Milliyet dâvâsı fiska büründü,
Ridâ-yı diyânet yerde süründü,
Türkün ruhu zorla âsi göründü,
Hem Peygamberine, hem Allâh'ına.

Lâkin sen sultânım gavs-ı ekbersin
Âhiretten bile himmet eylersin,
Çok çekti şu millet murada ersin
Şefâat kıl şâhım mededhâhına.

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Tramvayda Birisine

Efendi! Yan gözle hor bakma bana,
Senin baban kadar benim yaşım var
Belki tuhaf gelir şu halim sana:
Geçinmek uğrunda çok savaşıım var.

Halimden hoşnudum; düşkün değilim.
Süste senden elbet üstün değilim! ..
Bahtıma mağrurum, küskün değilim.
Ne korkum, ne hırsım, ne telâşım var.

Elimde kuvvet var; eldivenim yok.
Yakamda gülüm yok, yâsemenim yok.
Zengince bir dayım, bir yeğenim yok,
Benden daha fakir bir kardeşim var.

Esirci değilim, esir değilim.
Şizin kumpanyada müdir değilim.
Üç tuğlu, beş tuğlu vezir değilim,
Başımda sorguç yok, fakat başım var!

Her neyse muradım, ben ona yettim:
Değersiz ömrümü hayra sarfettim.
Kâbe-i maksûde dosdoğru gittim,
Benim "namus" gibi bir yoldaşım var.

Şu açık alnımda kara istemem;
İzzetinefsimde yara istemem! ..
Zillate mukabil para istemem,
Evimde yiyecek bulgur aşım var! ..

Zâhire bakanlar belki yanılır;
Kisbinden sorulup kişi tanılır.
Feylesof Rıza'yım adım anılır,
Dünyada malım yok..Mezar taşım var! ..

Rıza Tevfik Bölükbaşı

Uçun Kuşlar

'Sevgili oğlum Mehmed Said'e'

Uçun kuşlar uçun, doğduğum yere
Şimdi dağlarında mor sümbül vardır
Ormanlar koynunda bir serin dere
Dikenler içinde sarı gül vardır

O çay ağır akar, yorgun mu bilmem
Mehtabi hasta mı, solgun mu bilmem
Yaslı gelin gibi mahzun mu bilmem
Yüce dağ başında siyah tül vardır

Orda geçti benim güzel günlerim
O demleri anıp bugün inlerim
Destan-ı ömrümü okur dinlerim
İçimde oralı bir bülbül vardır

Uçun kuşlar uçun, burda vefa yok
Öyle akarsular, öyle hava yok
Feryadıma karşı aks-i sada yok
Bu yangın yerinde soğuk kül vardır

Hey Rıza kederin başından aşkın
Bitip tükenmiyor elem-i aşkın
Sendе derya gibi daima taşkın
Daima çalkanır bir gönül vardır

Rıza Tefvik Bölükbaşı